

YHTEISÖJEN ENSIMMÄISEN OIKEUSASTEEN TUOMIOISTUIMEN
TUOMIO (ensimmäinen jaosto)
5 päivänä marraskuuta 2002

Asia T-205/01

André Ronsse
vastaan
Euroopan yhteisöjen komissio

Henkilöstö – Palkkaus – Kotitalouslisä – Perusteettoman edun palautus

Täydellinen teksti ranskan kielellä II - 1065

Aihe: Kanne, jossa vaaditaan kumoamaan komission 9.11.2000 ja 23.11.2000 päivätyihin kirjeisiin sisältyvät päätökset ja, sikäli kuin tarpeen, 15.1.2001 päivätyyn kirjeeseen sisältyvä päätös sekä implisiittinen päätös kantajan 8.2.2001 tekemän valituksen hylkäämisestä, jotka kaikki liittyvät kantajalle 1.1.1994–1.11.2000 maksettua kotitalouslisää vastaavan 22 443,07 euron suuruisen rahamäärän palauttamiseen, ja jossa toisaalta vaaditaan maksamaan takaisin kantajan eläkkeestä tällä perusteella joulukuusta 2000 lähtien pidätetyt määrät laillisine korkoineen.

Ratkaisu: Kanne hylätään. Kumpikin asianosainen vastaa omista oikeudenkäyntikuluistaan.

Tiivistelmä

1. Henkilöstö – Asianomaiselle vastainen päätös – Perusteluvelvollisuuden laajuus
(Henkilöstösääntöjen 25 artikla)

2. Henkilöstö – Palkkaus – Perhelisät – Kotitalouslisä – Myöntämisedellytykset
– Puolison ansiotoiminnasta saamien tulojen käsite
(Henkilöstösääntöjen 62 artikla ja liitteessä VII olevan 1 artiklan 3 kohta)

3. Henkilöstö – Perusteettoman edun palautuksen edellytykset – Suorituksen
ilmeinen aiheettomuus – Arviointiperusteet
(Henkilöstösääntöjen 85 artikla)

4. Henkilöstö – Perusteettoman edun palautus – Kohtuullisen ajan käsite
(Henkilöstösääntöjen 85 artikla)

5. Henkilöstö – Luottamuksensuojan periaate – Perusteettoman edun palautuksen
edellytykset

6. Henkilöstö – Yhdenvertainen kohtelu – Virkamiehille yksittäistapauksissa annettu
apu heidän henkilöstösääntöjen mukaisten oikeuksiensa määrittämiseksi –
Yhdenvertaisen kohtelun periaatetta ei ole loukattu

1. Henkilöstösääntöjen 25 artiklassa säädettyä perusteluvelvollisuutta on noudatettu, kun valituksen kohteena oleva toimi on suoritettu kyseisen virkamiehen tietämässä asiayhteydessä, minkä perusteella virkamies voi ymmärtää häntä henkilökohtaisesti koskevan toimenpiteen ulottuvuuden.

(ks. 28 kohta)

Viittaukset: yhdistetyt asiat 36/81, 37/81 ja 218/81, Seton v. komissio, 1.6.1983 (Kok. 1983, s. 1789, 48 kohta); asia C-350/88, Delcare ym. v. komissio, 14.2.1990 (Kok. 1990, s. I-395, 16 kohta) ja asia T-80/92, Turner v. komissio, 16.12.1993 (Kok. 1993, s. II-1465, 62 kohta).

2. Jo henkilöstösääntöjen liitteessä VII olevan 1 artiklan 3 kohdan sanamuodosta ilmenee, että puolison ansiotoiminnasta saamat tulot – jotka on ilmaistu monikkomuodossa – on otettava huomioon kotitalouslisää myönnettäessä, ja niitä on verrattava enimmäistasoon, joksi on määritelty palkkaluokan C 3 palkkatasolla 3 olevan virkamiehen vuotuinen peruspalkka. Kuten henkilöstösääntöjen 62 artiklassa mainitun palkan käsite, myös ansiotoiminnasta saatavien tulojen käsite on laajempi kuin siihen sisältyvä peruspalkka, ja kyseiseen käsitteeseen sisältyvät kaikki työtehtävien suorittamisesta säännöllisesti vastikkeena saatavat tulot, mukaan lukien kyseiseen peruspalkkaan liittyvät ylimääräiset lisät ja etuudet.

(ks. 37 ja 39 kohta)

Viittaukset: asia T-107/92, White v. komissio, 10.2.1994 (Kok. H. 1994, s. I-A-41 ja s. II-143, 19 kohta).

3. Jotta perusteettomasti suoritettu määrä voidaan vaatia palautettavaksi, on esitettävä näyttö siitä, että edunsaaja on todella ollut tietoinen suorituksen aiheettomuudesta tai että suorituksen aiheettomuus oli niin ilmeinen, että hän ei ole voinut olla siitä tietämätön.

Edunsaajan kiistäessä tietoisuutensa asiasta ja näytön puuttuessa siitä, että tämä on ollut tietoinen suorituksen aiheettomuudesta, on tutkittava olosuhteita, joissa suoritus on tehty, jotta saadaan selville, onko suorituksen aiheettomuus tullut esiin ilmeisellä tavalla.

Henkilöstösääntöjen 85 artiklassa käytetty ilmaisu ”niin ilmeinen”, jolla luonnehditaan suorituksen aiheettomuutta, ei tarkkaan ottaen merkitse sitä, että perusteettomia maksuja saanut virkamies on vapautettu kaikesta arvioinnista ja valvonnasta, vaan kyseisellä ilmaisulla tarkoitetaan sitä, että palautus on tehtävä aina silloin, kun kyseessä on virhe, joka palkkaustaan koskevat säännöt tuntevan virkamiehen pitäisi normaalilla huolellisuudella havaita. Kussakin tapauksessa on lisäksi otettava huomioon asianomaisen virkamiehen kyky varmistaa asia tarvittavalla tavalla. Seikat, jotka ensimmäisen oikeusasteen tuomioistuimien ottaa tältä osin huomioon, koskevat virkamiehelle kuuluvien tehtävien vastuullisuutta, tämän palkkaluokkaa ja virkaikää, niiden henkilöstösääntöjen selkeyttä, joissa kyseessä olevan etuuden saamisedellytykset on määritelty, sekä virkamiehen henkilökohtaisessa tilanteessa tai perheasemassa tapahtuneiden muutosten merkittävyyttä aina silloin, kun riidanalaisen rahamäärän suorittaminen riippuu hallintoelimen tilanteesta tekemästä arviosta. Melko korkeassa palkkaluokassa olevan virkamiehen, joka on ollut hyvin pitkään yhteisöjen julkishallinnon palveluksessa, on siten kyettävä havaitsemaan saamansa suorituksen aiheettomuus.

(ks. 45–47 kohta)

Viittaukset: asia 71/72, Kuhl v. neuvosto, 27.6.1973 (Kok. 1973, s. 705, 1 kohta); asia 142/78, Berghmans v. komissio, 11.10.1979 (Kok. 1979, s. 3125, 9 kohta); asia 310/87, Stempels v. komissio, 17.1.1989 (Kok. 1989, s. 43, 10 kohta); em. asia White v. komissio, 32 ja 33 kohta; asia T-38/93, Stahlschmidt v. parlamentti, 24.2.1994 (Kok. H. 1994, s. I-A-65 ja s. II-227, 19 kohta); asia T-545/93, Kschwendt v. komissio, 13.7.1995 (Kok. H. 1995, s. I-A-185 ja s. II-565, 104 kohta) ja asia T-348/00, Barth v. komissio, 30.5.2001 (Kok. H. 2001, s. I-A-119 ja s. II-557, 33 kohta).

4. Koska ei ole olemassa säännöstä, jossa määritettäisiin vanhentumis- tai preklusioaika henkilöstösääntöjen 85 artiklassa säädetyille aiheettomasti suoritettun etuuden takaisinperimiselle, ajan kohtuullisuutta on arvioitava kunkin tapauksen olosuhteiden mukaisesti, ottaen erityisesti huomioon sen, missä määrin riidanalaiset suoritukset ovat olleet ilmeisen aiheettomia, sekä sen, ovatko perusteettomat suoritukset olleet satunnaisia vai jatkuvia. Aika on siten vain yksi peruste arvioida sitä, onko palautusoikeuden käyttäminen perusteltua, kun otetaan erityisesti huomioon kaikki huomioon otettavat olosuhteet, kuten vaadittujen rahamäärien suuruus, hallintoelimen virheellinen menettely, virkamiehen vilpiton mieli ja häneltä odotettava normaali huolellisuus hänen koulutuksensa, palkkaluokkansa ja työkokemuksensa huomioon ottaen.

(ks. 52 kohta)

Viittaukset: yhdistetyt asiat 44/74, 46/74, 49/74, Acton ym. v. komissio, 18.3.1975 (Kok. 1975, s. 383, 29 kohta) ja em. asia White v. komissio, 47 kohta.

5. Mitä sitten tulee mahdollisuuden vedota luottamuksensuojaan perusteettoman edun palautusta koskevissa riita-asioissa, jokaisella yksityisellä oikeussubjektilla, jossa hallintoelin on saanut synnytettyä perusteltuja toiveita, on oikeus vaatia luottamuksensuojaa. Kyseisen periaatteen loukkaamiseen ei sitä vastoin voida vedota hallintoelimen antamien täsmällisten takeiden puuttuessa, sillä niiden pitää joka tapauksessa olla henkilöstösääntöjen säännösten mukaisia.

(ks. 54 kohta)

Viittaukset: asia T-235/94, Galtieri v. parlamentti, 27.2.1996 (Kok. H. 1996, s. I-A-43 ja s. II-129, 63 ja 65 kohta).

6. Pelkästään se seikka, että hallintoelin on tietyissä yksittäistapauksissa avustanut virkamiehiä, joilla on vaikeuksia määrittää oikeutensa kotitalouslisään, ei ole väitettyä syrjintää, kun kyseinen menettely ei osoita, että asiassa olisi menetelty systemaattisella ja syrjivällä tavalla.

(ks. 60 kohta)